

Handläggare
Susannah Sjöberg
Telefon: 08-508 336 48**Till**
Utbildningsnämnden
2017-02-02

Psykisk ohälsa ett växande problem - Stockholm behöver en stark samlad stadsövergripande strategi för att kunna göra skillnad

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 1.6.1-8098/2016

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen

Tony Mufic
UtbildningsdirektörAstrid Gadman
Avdelningschef

Sammanfattning

I en motion till kommunfullmäktige yrkar Johanna Sjö (M) att Stockholm tar fram en samlad strategi för ett tvärsektoriellt arbete för att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa i ett livscykelperspektiv och att strategin behöver ges politisk prioritet genom samordnad strategisk styrning centralt i kommunen och ett centralt placerat utvecklingsstöd för förvaltningarnas utveckling inom området.

Utbildningsförvaltningen ser inte behov av en samlad strategi för ett tvärsektoriellt arbete utan snarare bör det arbete som redan pågår på skolorna för att främja hälsa bland medarbetarna förstärkas. Förvaltningen vill även framhålla vikten av en styrkedja där parallella program och strategier kompletterar och stöttar verksamheten och inte konkurrerar med de mål och indikatorer som kommunfullmäktige sätter upp för respektive förvaltning.

Bakgrund/ärendet

I en motion till Kommunfullmäktige hänvisar motionären till en undersökning från WHO som gör gällande att den psykiska ohälsan i de utvecklade länderna ökar och utgör den största sammantagna sjukdomsördan samt största samhällskostnaden av alla hälsoutmaningar i dessa länder. När det gäller den ökande sjukskrivningen dominerar psykisk ohälsa stort, vilket motionären menar innebär att psykisk hälsa behöver vara en strategiskt högt prioriterad fråga eftersom det har en betydande påverkan på medborgarnas välbefinnande, stadens egen resurshållning och för staden som arbetsgivare. Motionären yrkar följande:

- Att Stockholm tar fram en samlad strategi för ett tvärssektoriellt arbete för att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa i ett livscykelerspektiv.
- Att strategin behöver ges politisk prioritet genom samordnad strategisk styrning centralt i kommunen och ett centralt placerat utvecklingsstöd för förvaltningarnas utveckling inom området.

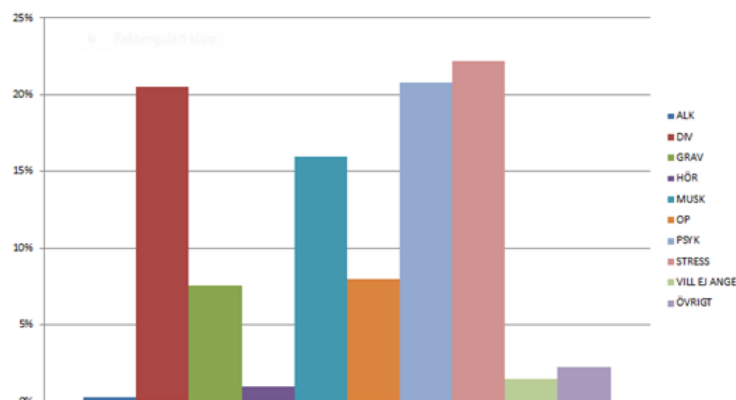
Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för personal och kompetensförsörjning i samråd med avdelningen för utveckling och samordning, avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa, grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nedanstående tabell visar utbildningsförvaltningens långtidssjukskrivning fördelat på sjukdomsorsak:

ALK = alkoholrelaterade, **DIV** = diverse (cancer, hjärtinfarkt, diabetes mm), **GRAV** = graviditetsrelaterade besvär, **HÖR** = hörsel, **MUSK** = problem i muskler, leder, skelett, **OP** = sjukskrivning efter operation, **PSYK** = allt psykiskt som inte är stress; ADD, ADHD, bipolär, depression, ångest, **STRESS** = stress, utmattning, **ÖVRIGT** = när det är fler diagnoser och därför inte möjligt att avgöra vad som sätter ner arbetsförmågan.

Sjukdomsorsaken är (förutom sjukdomar som cancer, diabetes med mera) i huvudsak kopplade till stress (22 procent), psykiska diagnoser (21 procent) och problem med rörelseapparaten/muskler (16 procent). De yrkesgrupper som har högst genomsnittlig sjukfrånvaro är elevassistenter, fritidsledare, fritidspedagog, förskollärare och barnskötare. Utbildningsförvaltningen har genomfört fokusgrupper med dessa yrkesgrupper där det framkom att de upplevde en otydlig yrkesroll, avsaknad av resurser för att på bästa sätt ta hand om barn i behov av särskilt stöd, en hierarkisk organisation och avsaknad av en närvarande skolledning.

Den dominerande orsaken i Sverige vid långtidssjukskrivningar, efter problem i rörelseorganen, är psykiska problem. En undersökning¹ som genomfördes 2015 visade bland annat att viktiga faktorer för att minska risken för psykisk ohälsa kopplat till arbetet är att medarbetaren känner kontroll över sin arbetssituation, ett gott ledarskap och anställningstrygghet. Personer med otrygga anställningsvillkor löpte enligt rapporten 25 procent högre risk att drabbas av psykisk ohälsa i jämförelse med visstidsanställda.

De största grupperna med allmän visstidsanställning anställda på utbildningsförvaltningen är barnskötare och elevassistenter vilket alltså även är de grupper som har högst sjukfrånvaro på förvaltningen. Med denna kunskap som bas kommer förvaltningen därför att ta fram förslag tillsammans med de fackliga organisationerna kring hur dessa medarbetare snabbare kan erbjudas fast anställning och dessutom kommer särskilda utbildningsinsatser att genomföras riktade till elevassistenter och barnskötare för att förtydliga roll och uppdrag och på så vis försöka minska sjukfrånvaron.

Utbildningsförvaltningen har ett nära samarbete med företagshälsovården och har tagit fram olika insatser för att arbeta främjande och preventivt men även rehabiliterande. Ett exempel på förebyggande arbete är stresshanteringskurser baserade på KBT och ACT-metoder där kursdeltagarna uppger att de upplever en sänkt stressnivå och en bättre sömn.

På stadens skolor genomförs redan ett utvecklingsarbete inom elevhälsan som betyder mycket för att både upptäcka och förebygga psykisk ohälsa. Rektorer och elevhälsoteam vidareutvecklar det gemensamma uppdraget för elevhälsoteamets arbete på den egna

skolan, med fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser. Utvecklingsarbetet har bidragit till att medvetandegöra vikten av en struktur som baseras på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Stärkt profession inom elevhälsan och kollegialt lärande är några faktorer som kan vara gynnsamma för att minska den psykiska ohälsan bland eleverna, även handledning enskilt och i grupp.

Avslutningsvis vill utbildningsförvaltningen framhålla vikten av en styrkedja där parallella program och strategier kompletterar och stöttar verksamheten och inte konkurrerar med de mål och indikatorer som kommunfullmäktige sätter upp för respektive förvaltning. Utbildningsförvaltningen ser inte behov av en samlad strategi för ett tvärsankteriet arbete utan snarare bör det arbete som redan pågår på skolorna med att främja hälsa bland medarbetarna förstärkas.

Förslag

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen samt att beslutet justeras omedelbart.

Bilaga

Motion: psykisk ohälsa ett växande problem – Stockholm behöver en stark samlad stadsövergripande strategi för att kunna göra skillnad.